

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket och lag om ändring av 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket.

Avsikten med lagen är att skydda personalen vid Migrationsverket för olika riskfaktorer, trygga arbetsförhållandena samt skydda verkets egendom. I lagen föreslås bestämmelser om befogenheterna för de säkerhetskontrollörer som utför säkerhetsuppgifter i de lokaler som Migrationsverket använder. Befogenheterna hänför sig till kontroll av identitet, säkerhetskontroll, kroppsvisitation, omhändertagande av föremål, vägrande av tillträde samt avlägsnande och gripande av en person.

Befogenheterna ska gälla i de lokaler som används av Migrationsverket. Lagen ska inte tillämpas på inkvarteringsrum i förläggningar eller flyktingslussar som drivs av Migrationsverket.

Säkerhetskontroller ska kunna skaffas som köpta tjänster. I sådana fall ska säkerhetskontrollören vara godkänd av polisen. Säkerhetskontrollören ska dessutom ha fått utbildning för uppgiften som säkerhetskontrollör.

Det föreslås att det till lagen om privata säkerhetstjänster fogas en hänvisning till den föreslagna lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket. Befogenheterna för en säkerhetskontrollör som är anställd hos en näringsidkare inom den privata säkerhetsbranschen ska grunda sig på den föreslagna nya lagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGET	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Nuläge.....	10
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	12
3.1 Målsättning	12
3.2 Alternativ	12
3.3 De viktigaste förslagen.....	13
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	13
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	13
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	14
4.3 Konsekvenser för samhället och företagen	14
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	14
DETALJMOTIVERING	16
1 LAGFÖRSLAG	16
1.1 Lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket	16
1.2 Lag om privata säkerhetstjänster.....	23
2 IKRAFTTRÄDANDE	24
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	24
LAGFÖRSLAG	27
1 Lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket	27
2 Lag om ändring av 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster	31
PARALLELLTEXT	32
2 Lag om ändring av 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster	32

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Säkerhetshoten mot myndigheter och offentliga lokaler har ökat under de senaste åren i Finland. Det har också förekommit säkerhetshot i Migrationsverkets praktiska verksamhet och personalen vid ämbetsverket har upplevt otrygghet i sina arbetsuppgifter. Det här har särskilt förekommit i samband med asylsamtal och då personer har kommit till Migrationsverket utan tidsbeställning. De myndigheter som representerar den offentliga makten måste allt mer beakta säkerhetsaspekterna i sin verksamhet. Därför måste också trygghandet av Migrationsverkets lokaler och verksamhet utvecklas.

Migrationsverket har anlitat privata bevakningstjänster, men vaktarna har inte befogenheter att före ett kundmöte utföra säkerhetskontroller på personer som anländer till lokalerna, utan det har varit fråga om att reagera i hotande situationer. Man har berett sig på säkerhetshot genom andra arrangemang som inte längre kan anses vara tillräckliga i en förändrad omvärld. Genom den lagstiftning som föreslås ska de nuvarande metoderna att vara beredd på hotsituationer kompletteras.

Enligt propositionen är avsikten att de personer som önskar tillträde till Migrationsverkets lokaler samt saker som personen medför får kontrolleras för att utreda att personen inte medför sådana föremål eller ämnen genom vilka säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom.

En säkerhetskontrollör kan vara en polisman, en gränsbevakningsman eller en anställd vid Migrationsverket. Också någon annan person som har fått en behörig utbildning för uppgiften och som polisen har godkänt för uppgiften kan utföra en säkerhetskontroll. I praktiken ska säkerhetskontrollerna utföras av de aktörer inom den privata säkerhetsbranschen som anskaffats som köpta tjänster.

Då man sörjer för säkerheten kan det t.ex. bli aktuellt att avlägsna en person från Migrationsverkets lokaler och fråntagande av föremål som en person har med sig. I sådana fall innebär åtgärden ingrepp i de berörda personens personliga frihet och integritet samt egendom. Begränsningsbestämmelser som gäller intrång i de grundläggande rättigheterna ska vara tillräckligt exakt och noggrant avgränsade och definierade på lagnivå.

2 Nuläget

2.1 Lagstiftning och praxis

Det finns inga bestämmelser i lag om säkerhetskontroller eller annat säkerhetsskydd i Migrationsverket. Det finns speciallagstiftning om säkerhetsskydd inom statsförvaltningen för t.ex. riksdagen, statsrådet och domstolarna. Inom inrikesministeriets förvaltningsområde finns det bestämmelser om säkerhetskontroller i polisens lokaler och i Gränsbevakningsväsendets objekt. Bestämmelser om säkerhetskontroller i förvarsenheter för utlänningar ingår också i lagstiftning om bemötande av utlänningar som tagits i förvar.

Lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) innehåller bestämmelser om bevakningsföretags- och ordningsvaksverksamhet. I lagen fastställs befogenheterna för vaktare och ordningsvakter inom den privata säkerhetsbranschen. I lagen bestäms också om rätten att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet för vissa objekt inom

statsförvaltningen. Inom verksamhetsområdet migration kan ordningsvakter dessutom utses vid förläggningar och flyktingslussar för personer som söker internationellt skydd.

Migrationsverket

De anställdas och serviceställenas antal vid Migrationsverket har varierat enligt kundströmmarna. I början av 2018 beräknades personalen uppgå till ca 1 000. Antalet anställda har ökat särskilt på grund av att antalet personer som söker internationellt skydd ökade 2015. Dessutom överfördes skötseln av polisens tillstånd för utlännningar till Migrationsverket. Samtidigt överfördes personal från polisen till Migrationsverket och ämbetsverkets servicenätverk utvidgades för mottagning av tillståndsansökningar från olika delar av landet. Migrationsverkets huvudsakliga serviceställe finns i Helsingfors. Migrationsverket har dessutom serviceställen i Esbo, Reso, Lahtis, Tammerfors, Villmanstrand, Kuopio, Vasa, Uleåborg, Kuhmo, Rovaniemi och Mariehamn. Större ställen utöver Helsingfors är Reso, Villmanstrand och Uleåborg. Storleken på serviceställena varierar enligt vilka funktioner som utförs där. Funktionerna kan t.ex. vara kundservice i tillståndsärenden och medborgarskapsärenden, muntliga utfrågningar i samband med ansökningar om uppehållstillstånd, asylsamtal, delgivning av beslut i asylärenden, beslutsfattande och administrativt arbete. Serviceställena har använt sig av privata bevakningstjänster för olika behov.

De statliga förläggningarna slogs administrativt samman med Migrationsverket från ingången av 2017. I fortsättningen svarar Migrationsverket för driften av alla statliga förläggningar och flyktingslussar samt statens förvarsenheter. Förläggningarna i Joutseno och Uleåborg är statliga förläggningar. På förläggningen i Joutseno fungerar även ett hjälpsystem för offer för människohandel och där finns en förvarsenhet. Förläggningen i Uleåborg har en filial i Pudasjärvi. Från ingången av 2018 överfördes dessutom förvarsenheten i Krämerstskog, som tidigare drevs av Helsingfors stad till Migrationsverket, och heter numera Helsingfors förvarsenhet.

Migrationsverkets huvudsakliga serviceställe kommer 2018 att flyttas inom Helsingfors från Fiskehamnen till ämbetscentret i Böle. I Böle byggs även nya moderna lokaler för samtal.

Migrationsverkets lokaler är huvudsakligen sådana som är stängda för allmänheten med undantag för kundservice i tillståndsärenden och medborgarskapsärenden, dit man även kan komma utan tidsbokning samt förläggningarnas inkvarteringsrum dit utöver förläggningens invånare även gäster till invånarna får komma. Största delen av de som kommer till Migrationsverkets lokaler har kommit överens om en träff eller fått en inbjudan till Migrationsverket.

Inrikesministeriet har utfärdat bestämmelser för dess förvaltningsområde bl.a. om allmän säkerhetspraxis i lokaler som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde, principerna för hantering av säkerhetsrisker samt principerna för säkerhetsverksamheten. Den köpta väktarverksamheten grundar sig på bestämmelserna i lagen om privata säkerhetstjänster.

I praktiken ser man till kundsäkerheten vid Migrationsverket med hjälp av en process för kundsäkerheten, som kontinuerligt upprätthålls och utvecklas. Avsikten är att kundmötena ska genomföras kontrollerat och tryggt. Kundmöten förekommer t.ex. i form av asylsamtal, vid ansökan om uppehållstillstånd, delgivning av beslut, hörande av kunder och på kundtjänstställen. Kundmöten hålls på förläggningarna i vardagliga situationer då det handlar om styrning och rådgivning samt på förmäns, socialarbetares och hälsovårdares mottagningar. Även inom kundkommunikation uppstår kontakter med kunderna. Avsikten är att skapa förhållanden för eventuella risker och att agera i förebyggande syfte för att hotsituationer inte ska uppstå. Vid störningar försöker man avgränsa störningen så att den blir så liten som möjligt och

förhindra ytterligare skada tills hjälp kommer till platsen. Upprätthållandet av säkerheten kan förbättras med hjälp av larmanordningar, kameraövervakning och väktare liksom även byggnadstekniska lösningar, korrekt användning av lokalerna (möbler, förbindelsevägar) och korrekta verksamhetsmodeller. Allra bäst går det att förbereda sig för säkerhetsshot genom noggrann riskbedömning som grundar sig på bakgrundsuppgifter och utifrån den kan man vid behov vidta sådana säkerhetsåtgärder som passar bäst under kundmöten.

Vid Migrationsverkets administrationsenhet finns en säkerhetsdirektör. Under säkerhetsdirektören lyder den personal som har hand om säkerhetstjänsterna, dvs. säkerhetschefen och sakkunniga i säkerhetsfrågor. Förmännen för serviceställena och de säkerhetsk kontaktpersoner som utses vid sidan av sin egen tjänst vid de olika serviceställena till stöd för administrationsenhetens säkerhetstjänster har sina egna ansvarsområden. Bevakningstjänster har skaffats som köpta tjänster från företag inom säkerhetsbranschen.

Säkerhetsskyddet i riksdagen

Befogenheterna för de som arbetar med säkerhetsuppgifter i riksdagen regleras genom en särskild lag. Enligt lagen om säkerhetsskydd i riksdagen (364/2008) är syftet med lagen att skydda arbetet i riksdagen och trygga att säkerhet och ordning upprätthålls i riksdagen. Lagen ska tillämpas i riksdagens hus och andra lokaler som riksdagen förfogar över och i dessas omedelbara närhet (skyddsområde). De befogenheter som avses i lagen får utövas bara av tjänstemän vid riksdagen som har lämplig utbildning inom säkerhetsbranschen och som riksdagens generalsekreterare utsett till säkerhetskontrollör.

Säkerhetskontrollören har rätt att få uppgifter om namn och personbeteckning eller födelseår av dem som kommer till eller uppehåller sig inom skyddsområdet. De som kommer till eller uppehåller sig inom ett skyddsområde och den medhavda egendomen får kontrolleras med hjälp av en metalldetektor eller annan teknisk anordning för att det ska kunna utredas huruvida de har med sig föremål eller ämnen (förbjudna artiklar) som 1) kan innebära fara för andras säkerhet eller allvarligt störa arbetet och ordningen i riksdagen, 2) som särskilt lämpar sig för att skada egendom, eller 3) som enligt lag eller med stöd av lag inte får innehas. Medhavd egendom får kontrolleras också på annat sätt än med tekniska anordningar. Egendom som upptäcks inom skyddsområdet får kontrolleras, om det finns anledning att misstänka att den innehåller förbjudna artiklar.

Om det till följd av en säkerhetskontroll eller annars finns grundad anledning att misstänka att en person bär med sig en förbjuden artikel inom skyddsområdet, får han eller hon kroppsvisiteras för att det ska kunna utredas vad han eller hon har i sina kläder eller annars bär på sig. Den säkerhetskontrollör som utför kroppsvisitationen ska vara av samma kön som den som visiteras.

Fordon som befinner sig eller kör in på skyddsområdet får kontrolleras med hjälp av en metalldetektor eller annan teknisk anordning eller på annat lämpligt sätt för att ta reda på om det finns förbjudna artiklar i fordonet eller lasten.

Post och andra försändelser som anländer till skyddsområdet får utan att öppnas genomlysas eller kontrolleras på annat sätt för att ta reda på om de innehåller förbjudna artiklar. Om det till följd av kontrollen eller annars finns anledning att misstänka att en postförsändelse eller annan försändelse innehåller förbjudna artiklar, får försändelsen stoppas och vid behov överlåtas till polisen. Mottagaren av försändelsen ska utan dröjsmål informeras om en sådan åtgärd och orsaken till den.

Säkerhetskontrollörerna har rätt att omhänderta förbjudna artiklar som de har påträffat vid säkerhetskontroll, kroppsvisitation eller i annat sammanhang. Innehavarna ska återfå omhändertagna förbjudna artiklar då de avlägsnar sig från skyddsområdet. Om innehavet är förbjudet i lag eller med stöd av lag, ska artiklarna utan dröjsmål överlämnas till polisen.

En person kan vägras tillträde till eller avvisas från skyddsområdet om hans eller hennes identitet inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt, om han eller hon vägrar underkasta sig säkerhetskontroll eller kroppsvisitation, eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon kommer att förorsaka fara för andras säkerhet eller allvarligt störa arbetet och ordningen i riksdagen. En person kan vägras tillträde till eller avvisas från skyddsområdet, om han eller hon vägrar lyda order eller förbud som säkerhetskontrollören gett för att skydda arbetet och ordningen i riksdagen och om skyddet av arbetet och ordningen kräver det.

En person får gripas, om det tydligt inte räcker med att vägra personen tillträde till skyddsområdet eller avvisa honom eller henne därifrån och om gripandet är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot andra människor eller egendom. Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Säkerhetskontrollörerna har för att utföra kroppsvisitation, för att frånta en person en förbjuden artikel, för att hindra en person att komma in på skyddsområdet, för att avlägsna en person från skyddsområdet eller för att gripa någon rätt att i sitt uppdrag vid behov använda maktmedel som med hänsyn till personens uppträdande och andra omständigheter kan anses försvarbara. Säkerhetskontrollörens maktmedelsredskap är gasspray, handbojor, batonger med en längd på högst 70 centimeter och teleskopbatonger. Säkerhetskontrollörerna ska bära redskapen så diskret som möjligt. När en säkerhetskontrollör tar till maktmedel får det ske bara med de redskap som han eller hon fått en lämplig och specifik utbildning för.

Säkerhetsskydd i statsrådet

Bestämmelser om säkerhetsskydd i statsrådet ingår i lagen om säkerhetsskydd i statsrådet (987/2014) och statsrådets förordning om säkerhetsskydd i statsrådet (884/2016). I fråga om befogenheterna har nämnda lag huvudsakligen samma innehåll som lagen om säkerhetsskydd i riksdagen.

I lagen om säkerhetsskydd i statsrådet ingår bestämmelser om de befogenheter som krävs för att säkerhetspersonalen vid statsrådet, dess ministerier och justitiekanslersämbetet ska kunna utföra sina säkerhetsuppgifter. För att en person ska kunna använda befogenheterna förutsätts det att personen godkänns som säkerhetskontrollör och att ministeriet i fråga eller justitiekanslersämbetet har förordnat honom eller henne till uppgiften. Som säkerhetskontrollör kan godkännas tjänstemän som arbetar i säkerhetsuppgifter samt andra personer som arbetar i säkerhetsuppgifter vid ministerierna, närmast då väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. För att bli godkänd krävs förutom de personliga egenskaper som lagen förutsätter även att man har genomgått lämplig utbildning inom säkerhetsbranschen.

I lagen föreskrivs om skyddsområde och tillfälligt skyddsområde. Säkerhetskontrollörens befogenheter gäller i lokaler som stadigvarande används av statsrådet, dess ministerier och justitiekanslersämbetet och i dessa lokalers omedelbara närhet. Dessutom får befogenheterna också användas i lokaler som tillfälligt används av statsrådet, dess ministerier och justitiekanslersämbetet och i dessa lokalers omedelbara närhet enligt de villkor som nämns i lagen. Polis-inrättningen på den ort där ett skyddsområde är beläget fattar beslut om gränserna för ett tillfälligt skyddsområde.

I lagen föreskrivs om de befogenheter som krävs för att utföra säkerhetsuppgifterna. Användningen av befogenheterna liksom tillämpningen av lagen i sin helhet omfattas av en i lagen föreskriven allmän begränsningsbestämmelse, enligt vilken intrång i någons rättigheter med stöd av lagen inte får göras i större utsträckning än nödvändigt. Befogenheterna omfattar kontroll av identiteten, säkerhetskontroll, kroppsvisitation, kontroll av fordon, kontroll av försändelser, omhändertagande och förvaring av förbjudna artiklar, vägrande av tillträde och avlägsnande, gripande av en person samt rätt att använda maktmedel.

Domstolarna

Bestämmelser om säkerhetskontroller vid domstolar finns i lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999). I syfte att sörja för säkerheten och trygga ordningen samt skydda egendom kan det ordnas säkerhetskontroller vid domstolar. Vid en säkerhetskontroll kan alla som kommer till eller befinner sig i domstolens lokaler kontrolleras, liksom även saker som de har med sig. Domstolen eller ordföranden beslutar om säkerhetskontrollens omfattning. En säkerhetskontroll kan utföras av en polisman eller av en anställd vid domstolen som har fått utbildning för uppgiften. På basis av domstolens beslut kan säkerhetskontrollen också utföras av någon annan person som har godkänts för uppgiften av polisen.

En person som är anställd av en innehavare av näringstillstånd inom säkerhetsbranschen kan vid domstolar samtidigt vara verksam som väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster och i säkerhetskontrolluppgifter enligt lagen om säkerhetskontroller vid domstolar.

Polisens lokaler

I 3 kap. i polislagen (872/2011) föreskrivs om säkerhetskontroller i polisens lokaler. Kapitlet innehåller bestämmelser om säkerhetskontroller i polisnrättningar och andra polislokaler, utförande av säkerhetskontroller, omhändertagande av föremål som påträffats vid en säkerhetskontroll och om användning av maktmedel vid säkerhetskontroller.

I polisnrättningar och andra polislokaler kan säkerhetskontroller ordnas för att trygga säkerheten och ordningen samt skydda egendom. Beslut om säkerhetskontroll fattas av chefen för polisenheten. Vid en säkerhetskontroll kan alla som kommer till eller befinner sig i polisens lokaler kontrolleras, liksom även saker som de har med sig. Chefen för polisenheten avgör i vilken utsträckning säkerhetskontroller ska ordnas. En säkerhetskontroll kan utföras av en polisman eller av någon annan som är anställd hos polisen eller av en person som har utbildats för uppgiften och godkänts av polisen (säkerhetskontrollör). Säkerhetskontroller ska utföras så att de inte medför onödig olägenhet för den som kontrolleras eller skadar egendom.

En säkerhetskontrollör har rätt att med en metalldetektor eller någon annan liknande teknisk anordning kontrollera dem som kommer till eller befinner sig i polisens lokaler och de saker som de har med sig, för att försäkra sig om att de inte för med sig föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten eller ordningen eller som kan användas för att skada egendom. Säkerhetskontrollören har rätt att också på annat sätt kontrollera de saker som en person medför. Om det finns grundad anledning att misstänka att en person medför ett sådant föremål eller ämne som avses ovan, kan personen kroppsvisiteras för att föremålet eller ämnet ska kunna hittas. Säkerhetskontrollören ska då vara av samma kön som den kroppsvisiterade.

En säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person ett föremål eller ämne som påträffats vid en kontroll eller på något annat sätt. Föremål och ämnen som omhändertagits ska, om det inte finns hinder för det enligt lag, återlämnas till personen i fråga när han eller hon lämnar polisens lokaler.

Om en person vägrar underkasta sig säkerhetskontroll kan säkerhetskontrollören avlägsna denne från polisens lokaler. För att avlägsna en person kan säkerhetskontrollören vid behov använda sådana maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter. Någon annan än en polisman eller en tjänsteman vid polisen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Enligt 9 kap. 10 § 10 punkten i polislagen kan närmare bestämmelser om det tekniska utförandet av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontrollerna ska ordnas i praktiken samt om den säkerhetskontrollutbildning som ska ordnas utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Gränsbevakningsväsendets lokaler och område

I kap. 9 i gränsbevakningslagen (578/2005) föreskrivs om säkerheten när det gäller gränsbevakningsväsendets verksamhet och objekt. Kapitlet innehåller bestämmelser om säkerhetskontroller när det gäller gränsbevakningsväsendets lokaler eller område, utförande av säkerhetskontroller, omhändertagande av föremål som påträffats vid en säkerhetskontroll och om användning av maktmedel vid säkerhetskontroller.

I syfte att sörja för säkerheten och trygga ordningen eller skydda egendom kan säkerhetskontroller utföras vid gränsbevakningsväsendets ledningsstaber och i andra viktiga lokaler som gränsbevakningsväsendet har och på områden som gränsbevakningsväsendet besitter. Beslut om säkerhetskontroll fattas av chefen för den förvaltningsenhet inom gränsbevakningsväsendet som besitter lokalen eller området. En säkerhetskontroll kan utföras av en gränsbevakningsman. En säkerhetskontroll kan också utföras av en person som polisen har godkänt för uppgiften (säkerhetskontrollör) och som genomgått utbildning för säkerhetskontrollörer enligt vad som föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet. Säkerhetskontrollen ska ordnas så att den inte medför onödig olägenhet för den som kontrolleras och så att den inte skadar egendom.

En gränsbevakningsman eller en säkerhetskontrollör har rätt att med hjälp av en metalldetektor eller någon annan liknande teknisk anordning eller ett tränat djur kontrollera en person som önskar tillträde till eller befinner sig i gränsbevakningsväsendets lokaler eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter samt saker som personen medför, för att utreda att sådana föremål eller ämnen inte medförs genom vilka säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom. Saker som den person som kontrolleras medför kan också kontrolleras på annat sätt. Om det finns grundad anledning att misstänka att den person som kontrolleras medför ett förbjudet föremål eller ämne, kan personen kroppsvisiteras för att föremålet eller ämnet ska kunna hittas.

En gränsbevakningsman och en säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person ett föremål eller ämne som påträffats vid en kontroll eller på något annat sätt. Fräntagna föremål och ämnen ska återlämnas till den kontrollerade när han eller hon avlägsnar sig från gränsbevakningsväsendets lokaler, om det inte finns något hinder för det enligt lag.

Om någon vägrar genomgå en säkerhetskontroll kan en gränsbevakningsman eller säkerhetskontrollör avlägsna personen från gränsbevakningsväsendets lokal eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter. En gränsbevakningsman kan för att avlägsna en person från gränsbevakningsväsendets lokaler eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter vid behov använda sådana maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter.

Tagande i förvar när det gäller utlänningar

I lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) föreskrivs om säkerhetskontroller i förvarsenheter. Lagen innehåller bestämmelser bl.a. om säkerhetskontroll (21 §), kroppsvisitation (22 §), fråntagande, lagring och återlämnande av förbjudna föremål eller ämnen (23 §) och användning av maktmedel och maktmedelsredskap (35 §).

Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att utföra säkerhetskontroll eller kroppsvisitation på en utlänning som tagits i förvar. En person i tjänsteförhållande till förvarsenheten som har fått utbildning i användningen av maktmedelsredskap har rätt att i vissa situationer använda maktmedelsredskap som han eller hon har fått individuell utbildning i att använda. Sådana situationer kan t.ex. vara kvarhållande av en utlänning som tagits i förvar, fråntagande av förbjudna föremål eller ämnen från en utlänning som tagits i förvar, förhindrande av utomståendes inträde i och avlägsnande från förvarsenheten samt förhindrande av en gärning som äventyrar säkerheten. Tillåtna maktmedelsredskap är gasspray, handbojor, batonger med en längd på högst 70 centimeter och teleskopbatonger. Användning av maktmedelsredskap förutsätter utbildning. Inrikesministeriets förordning om genomförande av utbildning i användning av maktmedelsredskap för personal i tjänsteförhållande till en förvarsenhet (1560/2015) innehåller bestämmelser om genomförande av utbildning i användning av maktmedelsredskap.

Övrig lagstiftning om säkerhetskontroller

Bestämmelser om säkerhetskontroller och andra åtgärder som ökar säkerheten på fartyg och i hamnar ingår i lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004). Luftfartslagen (864/2014) innehåller bestämmelser om luftfartsskydd och kärnenergilagen (990/1987) bestämmelser om säkerhetskontrolluppgifter i anknäpning till användning av kärnenergi.

Privata säkerhetstjänster

Bestämmelser om privata säkerhetstjänster ingår i lagen om privata säkerhetstjänster och i statsrådets förordning om privata säkerhetstjänster (874/2016). Med stöd av lag har det utfärdats flera förordningar om verkställigheten av lagen. Genom förordning av inrikesministeriet har det föreskrivits om väktares och ordningsvakters dräkt och ordningsvakters igenkännings-tecken (875/2016), om utbildning för utbildare i användning av maktmedel, skytteinstruktörs-utbildning och utbildning för utbildare av ordningsvakter (876/2016), om säkerhetsvisitation och hållande i förvar som utförs av ordningsvakt (877/2016) samt om utbildning och utbildning i användning av maktmedelsredskap för väktare och ordningsvakter samt utbildning för ansvariga föreståndare hos innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen (878/2016).

Lagen om privata säkerhetstjänster tillämpas på privata säkerhetstjänster som är bevakningsrörelse, ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet. I lagen föreskrivs bl.a. om väktares och ordningsvakters utbildning, godkännande för uppgiften samt deras rättigheter och skyldigheter. I lagens 28 § 1 mom. föreskrivs om rätten att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet bl.a. när det gäller vissa objekt inom statsförvaltningen. Till dessa räknas vissa verksamhetsställen för hälso- och sjukvården (1 punkten), Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen (2 punkten) och arbets- och näringsbyråer (3 punkten). I 9 punkten i samma bestämmelse föreskrivs om rätten att utse ordningsvakter i förläggningar eller flyktingslussar som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) på ansökan av förläggningens eller flyktingslussens innehavare eller Migrationsverket.

I 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om hur de befogenheter som fastställs i nämnda lag står i förhållande till annan lagstiftning. Den centrala principen är att om det föreskrivs om befogenheter i annan lagstiftning, fastställs befogenheterna för aktörer inom den privata säkerhetsbranschen utifrån annan lagstiftning som nämns i bestämmelsen och inte med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster. Av den nämnda bestämmelsen följer att om en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen tar emot ett uppdrag som gäller säkerhetskontrolluppgifter som avses i luftfartslagen, lagen om säkerhetskontroller vid domstolar, lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet, polislagen eller gränsbevakningslagen eller utförande av säkerhetskontrolluppgifter som avses i lagen om säkerhetsskydd i statsrådet, utförande av säkerhetspersonals uppgifter som avses i kärnenergilagen, eller utförande av bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006), ska nämnda lagar tillämpas när det gäller ställning, uppgifter och befogenheter för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och för dennes anställda.

Paragrafens 2 mom. innehåller en undantagsbestämmelse enligt vilken trots det som föreskrivs i 1 mom. kan den som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen samtidigt arbeta som väktare enligt denna lag och i säkerhetskontrolluppgifter enligt lagen om säkerhetskontroller vid domstolar. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om privata säkerhetstjänster och till vissa lagar som har samband med den (22/2014 rd) konstateras att det i praktiken har visat sig vara en naturlig lösning att kombinera dessa uppgifter vid domstolarna och att inga nämnvärda nackdelar har framkommit i anslutning till detta.

2.2 Nuläge

Det har skett stora förändringar i Migrationsverkets verksamhetsmiljö på den senaste tiden. Antalet personer som sökte internationellt skydd ökade nästan tiofaldigt 2015 jämfört med föregående år. År 2015 togs 32 476 ansökningar om internationellt skydd emot. Efter det här jämnade det ut sig. År 2016 togs 5 658 ansökningar om internationellt skydd emot och år 2017 var antalet 5 059 ansökningar.

Som en följd av att ansökningarna om internationellt skydd ökade har behandlingstiderna blivit längre såväl i Migrationsverket som i fullföljdsdomstolarna. Det här har lett till att kunderna har visat missnöje mot myndigheterna. Antalet förnyade ansökningar har ökat avsevärt efter 2015. T.ex. år 2017 uppgick antalet förnyade ansökningar till 1 968. I sådana fall då sökanden har lagt fram nya grunder för sin ansökan och asylsamtalet hålls på nytt, kan sökanden ha upplevt Migrationsverkets verksamhet som synnerligen negativ i synnerhet som han eller hon tidigare har fått avslag i sitt ärende.

Den 1 september 2017 lade personalen vid Migrationsverkets asylenhet fram en vädjan för förbättrande av personalens säkerhet i arbetet. Enligt denna vädjan har säkerheten i arbetet i Migrationsverkets arbetslokaler inte beaktats tillräckligt i ljuset av förändringarna i sökandeprofilen, de allmänna attityderna och vår säkerhet. De anställda möter dagligen sökande som kommer från konfliktområden och som i allt större utsträckning lider av mentala problem som konstaterats av läkare. Av vädjan framgår att de allmänna attityderna mot Migrationsverkets verksamhet har förändrats i en alltmer kritisk riktning 2017 och det har skapats en negativ bild av ämbetsverket i offentligheten. Personalen har upplevt att misstroende, frustration och aggressioner mot ämbetsverket har kunnat skönjas även i kundkontaktarna. Störande beteende och hotfulla situationer har förekommit under asylsamtal. Av vädjan framgår att de anställda vid asylenheten inte känner sig trygga då de för asylsamtal. Avslag på ansökningar och därtill hörande återsändanden till hemlandet har också kritiserats kraftigt i den offentliga debatten.

De personer som kommer till Migrationsverket betar sig i allmänhet lugnt och sakligt. Men t.ex. personer som kommer till asylsamtal kan ha med sig föremål som klassificeras som farliga. I syfte att förebygga våldsamma situationer och minimera hoten mot säkerheten är det nödvändigt att personer som kommer till Migrationsverkets lokaler inte har med sig sådana föremål eller ämnen som kan utgöra hot säkerheten. Det är möjligt att förbereda sig för hot och våldsamma situationer i samband med på förhand avtalade kundmöten utifrån tillgängliga uppgifter om personens bakgrund. Sådana uppgifter kan t.ex. vara om personen tidigare har gjort sig skyldig till brott eller våldsamt beteende. Även om det finns beredskap kan en persons beteende dock vara helt oförutsägbart. En person som kommer till Migrationsverket kan även använda farliga föremål för att skada sig själv i syfte att påverka handläggningen av sitt ärende. Det är också möjligt att besöka Migrationsverkets serviceställen utan tidsbeställning, varför det inte finns förhandsuppgifter om alla kunder som anländer till serviceställena och om deras bakgrund.

Det har sörjts systematiskt för säkerheten vid Migrationsverket i enlighet med inrikesministeriets anvisningar och de medel som står till förfogande. Säkerhetsuppgifterna vid Migrationsverket sköts vid vissa serviceställen av väktare som anskaffats som köpta tjänster och som har befogenheter som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Det är emellertid inte möjligt att vid Migrationsverket utföra säkerhetskontroller av personer som kommer till eller som befinner sig i ämbetsverkets lokaler. Det finns lagstiftning om säkerhetskontroller bl.a. för att sörja för säkerheten och den allmänna ordningen i riksdagen, statsrådet och dess ministerier samt domstolar.

Det kan inte anses vara tillräckligt att grunda säkerhetsskyddet i Migrationsverket på väktares befogenheter enligt lagen om privata säkerhetstjänster. I fråga om Migrationsverket är det nödvändigt att reglera om motsvarande säkerhetsskydd och befogenheter för genomförande av det, t.ex. i statsrådet, domstolarna samt i fråga om inrikesförvaltningen i polisens och gränsbevakningsväsendets lokaler.

Från ingången av 2017 har de statliga förläggningarna i Joutseno och Uleåborg hört till Migrationsverket. Förläggningar drivs även av kommuner och privata aktörer. Vid förläggningar och i samband med massinvandring kan vid flyktingslussar som vid behov inrättas utses ordningsvakter med polisens tillstånd för att bistå polisen med att upprätthålla ordning och säkerhet. Vid förläggningar kan dessutom användas väktare från privata bevakningsföretag. En väktares bevakningsuppgift kan endast hänföra sig till bevakning av egendom, skyddande av en persons integritet samt avslöjande av brott som riktar sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivare och övervakning av sådana uppgifter.

Än så länge har inga ordningsvakter utsetts vid statliga förläggningar. Följaktligen finns det inga erfarenheter av hur ordningsvakter inverkar på den allmänna säkerheten vid förläggningarna. De statliga förläggningarna avviker från Migrationsverkets övriga lokaler på så vis att de används för inkvartering av personer som söker internationellt skydd. De statliga förläggningarna avviker från andra förläggningar i det avseendet att de också har hand om ämbetsverkets administrativa uppgifter och att de informationstekniskt fungerar i förvaltningens säkerhetsnät (TUVÉ) och utnyttjar dess tjänster. Det finns egen lagstiftning om förvarsenhetens säkerhetsskydd där aktörerna är de som är anställda i tjänsteförhållande vid enheten. Det vore dock motiverat att säkerhetskontroller får utföras i de statliga förläggningarnas administrativa lokaler. Säkerhetsfrågor som anknyter till boendet på förläggningen ska vid behov avgöras genom annan lagstiftning, som ska gälla hela mottagningssystemet och även omfatta andra än statliga förläggningar.

Flyktingslussar kan i fortsättningen inrättas antingen i anslutning till Migrationsverkets förläggningar eller vid behov i vissa andra förläggningar eller orter som har beredskap. Gränsövergångsställena och antalet sökande inverkar på var en eventuell ny flyktingsluss placeras. Om strömmen av sökande är strid, kan vid behov flera flyktingslussar inrättas. Det är väsentligt att säkerhetskontroller även ska kunna utföras på statliga flyktingslussar bortsett från in-kvarteringsrum och vistelselokaler.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Målsättningen med propositionen är att i en förändrad omvärld förbättra de medel som tryggar arbetsförhållandena för tjänstemännen vid Migrationsverket, skydda dem för olika riskfaktorer samt förbättra ämbetsverkets möjligheter att upprätthålla allmän säkerhet och ordning i ämbetsverkets lokaler. Syftet med propositionen är att ge de personer som arbetar med säkerhetsuppgifter vid Migrationsverket tillräckliga befogenheter så att de kan upprätthålla säkerhet och ordning samt avvärja hot och farosituationer som riktar sig mot ämbetsverket.

Genom de befogenheter som föreslås gör man intrång i individens grundläggande rättigheter såsom den personliga integriteten. Avsikten med lagen är att säkerhetskontrollörerna får tillräckliga medel för att avvärja hot mot säkerhet och ordning på ett sådant sätt att man i minsta möjliga mån gör intrång i individens grundläggande rättigheter.

3.2 Alternativ

Ett viktigt medel enligt propositionen för att förbättra upprätthållandet av säkerheten vid Migrationsverket är möjligheten att utföra säkerhetskontroller på personer som kommer till och som uppehåller sig i ämbetsverket samt annat säkerhetsskydd. Det här förutsätter bestämmelser i lag om befogenheter som hänför sig till genomförandet av säkerhetsskydd.

Genom lagen om privata säkerhetstjänster fastställs befogenheter för väktare och ordningsvakter. Personliga besök i ärenden som gäller asyl eller uppehållstillstånd görs i allmänhet på inbjudan. Säkerhetskontroller är nödvändiga särskilt i sådana situationer då kunden bjuds in för att höras och ärendet sköts i halvoffentliga lokaler. Det är inte fråga om sådana offentliga tillställningar eller offentliga lokaler för allmänheten där det i regel används ordningsvakter. Det har framförts åsikter om att det är omöjligt att uppfylla Migrationsverkets behov med hjälp av befogenheter enligt nämnda lag, t.ex. genom att reglera om möjligheten att vid Migrationsverket utse ordningsvakter för att bistå polisen (28 § lagen om privata säkerhetstjänster).

För närvarande finns det bestämmelser om befogenheter för säkerhetsåtgärder i flera speciallagar för enskilda förvaltningsområden, som har stiftats vid olika tidpunkter och enligt de behov som då fanns. Det har inte stiftats någon lag som skulle täcka de statliga centrala förvaltningsmyndigheternas behov och som ersätter de enskilda förvaltningsområdenas speciallagstiftning. I syfte att trygga Migrationsverkets verksamhetsbetingelser har det därför ansetts nödvändigt att stifta en lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket som uppfyller specialbehoven i Migrationsverkets verksamhetsmiljö. Det har inte ansetts lämpligt att bestämmelserna fogas till lagen om Migrationsverket (156/1995).

Vid beredningen av den föreslagna lagen har man främst haft som modell lagen om säkerhetsskydd i statsrådet, som är ny separat lagstiftning om säkerhetskontroller inom statsförvaltningen. Även ovan nämnda andra lagar om säkerhetskontroller innehåller liknande bestämmelser om säkerhetskontroller och befogenheter.

3.3 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket. I lagen föreslås bestämmelser om de befogenheter som krävs för att säkerhetspersonalen vid Migrationsverket ska kunna utföra sina säkerhetsuppgifter. Säkerhetskontrollörens befogenheter ska gälla i de lokaler som Migrationsverket använder med undantag för inkvarteringsrum och vistelselokaler som hänför sig till den boendeverksamhet som Migrationsverket driver i förläggningar eller flyktingslussar.

Säkerhetskontroller kan utföras av en polisman, en gränsbevakningsman eller en tjänsteman vid Migrationsverket som har utbildats och förordnats att sköta uppgiften. På basis av Migrationsverkets beslut kan säkerhetskontroller också utföras av någon annan än en person som avses i 1 mom., om personen i fråga har fått utbildning för uppgiften som säkerhetskontrollör och godkänts av polisen.

Vid säkerhetskontrollen kontrollerar man om en person har med sig farliga föremål eller ämnen. En säkerhetskontrollör har rätt att få uppgifter om identiteten av en person som anländer till Migrationsverkets lokaler eller uppehåller sig där. Säkerhetskontrollören kan vid behov vägra en person tillträde till Migrationsverkets lokaler eller avvisa honom eller henne från platsen. I vissa situationer har säkerhetskontrollören också rätt att utföra kroppsvisitation eller gripa en person, om det är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot personen själv, andra människor eller egendom.

Säkerhetskontrollörerna ska i sitt uppdrag ha rätt att använda maktmedel, om det med hänsyn till personens uppträdande och andra omständigheter kan anses försvarbart t.ex. i en hotfull eller farlig situation.

Användningen av befogenheterna liksom tillämpningen av lagen i sin helhet omfattas av den i lagen föreskrivna principen om minsta olägenhet, enligt vilken intrång i någons rättigheter med stöd av lagen inte får göras i större utsträckning än nödvändigt.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Syftet med propositionen är att skapa en författningsgrund för säkerhetsskydd i lokaler som Migrationsverket använder. De lagförslag som ingår i regeringens proposition föranleder inte i sig några kostnader. Migrationsverket överväger själv i vilken utsträckning och med vilka medel man börja utföra säkerhetskontroller. I den mån säkerhetskontroller som regel börjar utföras, behövs det mer personal som skaffas som köpta tjänster till Migrationsverket. Kostnader uppstår på grund av anskaffning av nödvändig utrustning och eventuell utbildning i användningen av den. Enligt uppskattningar blir det emellertid inte några betydande merkostnader jämfört med kostnaderna för nuvarande bevakningstjänster. Kostnaderna kan finansieras inom ramen för Migrationsverkets omkostnader. Tjänsterna ska i regel skaffas från privata näringsidkare inom säkerhetsbranschen.

I Finland tillhandahålls säkerhetstjänster av privata företag på företagsekonomiska grunder. Säkerhetskontrollörerna är i regel i dessa företags tjänst. De kostnader som uppstår på grund av att säkerhetskontrollörer utses fastställs enligt priset på tjänsten men också enligt volymen på den. För närvarande används väktare från bevakningsföretag vid Migrationsverket. I och med lagändringen kan en del av väktarna arbeta som säkerhetskontrollörer. Kostnadseffekterna hänför sig i så fall främst till att väktare som utses för de lokaler som nämns i propositionen

och som ska fungera som säkerhetskontrollör ska ha utbildning även för uppgiften som säkerhetskontrollör.

Polisen beslutar om godkännande av säkerhetskontrollör. Bestämmelser om polisens avgiftsbelagda prestationer utfärdas i förordning av inrikesministeriet. Den tillståndsavgift som tas ut för godkännande för uppgiften som säkerhetskontrollör är 64 euro från ingången av 2018.

Godkännande som säkerhetskontrollör ska ske hos polisen i informationssystemet för tillståndsärenden för den privata säkerhetsbranschen (LUHTI-Turva), där ett beslut om godkännande som säkerhetskontrollör skrivs ut för den sökande. Funktionen med godkännande som säkerhetskontrollör förutsätter en uppdatering av informationssystemet. Den uppskattade kostnaden är högst ca 1 000–2 000 euro. Kostnaderna finansieras ur Migrationsverkets omkostnader.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den föreslagna lagen ger bättre förutsättningar för att sörja för den allmänna ordningen och säkerheten i Migrationsverket samt för att förebygga störningar. Genom lagen förbättras möjligheterna för Migrationsverkets personal att utföra sitt arbete under trygga förhållanden.

I första hand är det polisens uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott. Genom lagen effektiviseras skötseln av säkerhetsuppgifterna vid Migrationsverket i och med att behovet av att anlita polisen i rutinmässiga uppgifter som innebär endast begränsat intrång i den personliga integriteten minskar.

Lokalpolisen får i viss mån nya uppgifter på grund av förfarandet med godkännande av säkerhetskontrollörer. År 2017 har polisen avgjort 96 tillståndsansökningar om godkännande som säkerhetskontrollör, varav sju var nekande. Ansökningar som gäller godkännande av säkerhetskontrollörer vid Migrationsverket kommer att fördela sig geografiskt sett på olika polisinskriftningar och deras antal blir inte betydande. Tjänsten ska finansieras med tillståndsavgifter.

4.3 Konsekvenser för samhället och företagen

Propositionen ger en möjlighet att i fråga om personer som kommer till och som befinner sig i Migrationsverket vid behov begränsa de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas enligt 2 kap. i grundlagen, t.ex. personlig frihet och integritet (7 §) och rörelsefrihet (9 §). Då säkerhetsuppgifter utförs görs intrång i individens grundläggande rättigheter enbart av sådana vägande skäl som rättsordningen godkänner och endast i den omfattning det är nödvändigt för att skydda verksamheten i Migrationsverket och för att upprätthålla säkerhet och ordning.

Med tanke på innehavarna av näringstillstånd för bevakningsföretag och näringstillstånd för säkerhetsbranschen kommer reformen sannolikt i viss mån att öka efterfrågan på säkerhetstjänster. Våktare i bevakningsföretag har redan haft hand om bevakningsuppgifter i Migrationsverkets lokaler. En del av dessa uppgifter kommer i och med lagändringen sannolikt att bli säkerhetskontrollörernas uppgifter.

5 Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts på inrikesministeriets migrationsavdelning i samarbete med Migrationsverket.

Inrikesministeriet begärde utlåtanden om regeringens proposition av sammanlagt 19 myndigheter eller organisationer. Dessa var inrikesministeriets polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, statsrådets kansli, justitieministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, Migrationsverket, Polisstyrelsen, justitiekanslersämbetet, barnombudsmannen, diskrimineringsombudsmannen, Edustajat turvapaikanhakijalapsille ETU ry, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Löntagarorganisationen Pardia rf, Finlands Advokatförbund rf, Suomen Vartioliikkeitten liitto ry, Turvallisuusalan ammattiliitto ry (Turva), Amnesty International Finländska sektionen rf och Förbundet för mänskliga rättigheter rf. Sammanlagt 11 av dessa lämnade ett utlåtande. Dessutom lämnade Servicefacket PAM rf på eget initiativ ett utlåtande.

Den reglering av säkerhetsskyddet i Migrationsverket som föreslås i propositionen ansågs i utlåtandena allmänt taget vara behövlig och motiverad. Finlands Advokatförbund, PAM och Turva ansåg dock att det inte var motiverat att föreskriva om Migrationsverkets säkerhetsskydd genom en separat lag, utan att målet kunde uppnås genom en komplettering av 28 § i lagen om privata säkerhetstjänster. Till nämnda bestämmelse kunde enligt utlåtandena fogas en möjlighet att utse ordningsvakter till Migrationsverkets verksamhetsställen. Den föreslagna lösningen är dock inte tillräcklig, eftersom ordningsvakter som på basis av nämnda 28 § utses för att bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet inte har tillräckliga befogenheter för att utföra säkerhetskontroller. Inrikesministeriets polisavdelning ansåg att regleringen bättre borde beakta bestämmelserna i 124 § i grundlagen om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Polisavdelningen betonade att myndigheterna och andra godkända säkerhetskontrollörer tydligt borde skilja sig från varandra i fråga om befogenheter. Förvaltningsutskottet har dock i samband med behandlingen av lagen om säkerhetsskydd i statsrådet i sitt betänkande (FvUB 26/2014 rd - RP 7/2013 rd) konstaterat att det med avseende på rättssäkerheten för den person som är föremål för befogenheter som anknyter till säkerhetskontrollverksamhet som avses i lagförslaget är ändamålsenligt att de säkerhetskontrollörer i tjänsteförhållande och de säkerhetskontrollörer som är anställda av säkerhetsföretag och verkamma i statsrådets lokaler har samma befogenheter. I denna proposition har man i fråga om säkerhetsskyddet i Migrationsverket utgått från samma princip som i nämnda regeringsproposition.

Polisavdelningen och Polisstyrelsen fäste avseende vid säkerhetskontrollörernas utbildning och ansåg att det borde lagstiftas meta exakt om sättet att bära maktmedelsredskap. Polisstyrelsen tog upp detaljer om förfarandet för godkännande av en säkerhetskontrollör vid den lokala polisen. Godkännandet av säkerhetskontrollörer för Migrationsverket förutsätter en uppdatering av informationssystemet.

Barnombudsmannen och ETU ry fäste avseende vid behandlingen av barn när det föreslagna säkerhetsskyddet riktas mot barn. Finlands Advokatförbund ansåg att man i propositionen i fråga om vissa befogenheter inte beaktat garanterandet av kundernas rättsskydd i tillräcklig utsträckning.

På basis av utlåtandena har propositionens motivering preciserats jämfört med propositionsutkastet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om säkerhetsskydd i Migrationsverket

1 §. Lagens tillämpningsområde. Genom lagen skyddas arbetet i Migrationsverket och tryggas att säkerhet och ordning upprätthålls i de lokaler som Migrationsverket använder. Migrationsverket har olika serviceställen i olika delar av landet och även två förläggningar i Joutseno och Uleåborg.

Avsikten är att genom säkerhetskontroller sörja för säkerheten för de som utträtt är ärenden och de som arbetar vid ämbetsverket. Med upprätthållande av säkerheten avses förutom att man tryggar arbetsron och säkerheten för dem som arbetar vid Migrationsverket också att ämbetsverkets lokaler skyddas mot skador och skadegörelse. Genom lagen tryggas även att de anställda vid Migrationsverket kan komma till sin arbetsplats och lämna den utan störningar och dessutom tryggas den privata egendom som finns i lokalerna, ändamålsenliga arbetsförhållanden, en störningsfri dokumenthantering samt datainnehållet i filer och handlingar.

Lokalernas användningsområde spelar en central roll vid tillämpningen av lagen. Ägandeförhållandena har i princip inte någon betydelse. Till lagens tillämpningsområde hör de lokaler som Migrationsverket hyr stadigvarande. Lagen tillämpas även t.ex. på sådana lokaler dit Migrationsverkets serviceställen flyttar under tiden för en reparation eller på grund av något annat tillfälligt utrymmesbehov.

Enligt paragrafens 2 mom. tillämpas lagen på personer som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler. Lagen tillämpas på alla personer som arbetar eller rör sig i lokalerna. Det är ändå inte tänkt att granskning av personer som hör till personalen eller egendom som de har med sig ska vara en regelbunden åtgärd.

Enligt momentet ska lagen inte tillämpas på personer som kommer till eller uppehåller sig i inkvarteringsrum i statliga förläggningar eller flyktingslussar som drivs av Migrationsverket. Syftet med lagen är att förbättra säkerheten i Migrationsverkets lokaler. I förläggningar och flyktingslussar kan säkerhetskontroller utföras i sådana bostads- eller vistelselokaler som används för andra syften än inkvartering, dvs. som betraktas som Migrationsverkets administrativa lokaler och kontorslokaler. Sådana är t.ex. lokaler där det genomförs asylsamtal eller delgivning av beslut eller andra uppgifter eller möten som hänför sig till Migrationsverkets administrativa verksamhet eller tillståndsverksamhet. Säkerhetskontroller hör däremot inte till förläggningens dagliga boendeverksamhet eller till den verksamhet som hänför sig till annan mottagning och omsorg av personer som söker internationellt skydd. Det är inte möjligt att kontrollera invånarna och de bör inte heller kontrolleras då de går till eller ut ur sina inkvarteringsrum. Säkerhetskontroller ska inte utföras i förläggningarnas allmänna vistelselokaler, matsalar, kök eller omgivning.

Enligt 3 mom. finns det särskilda bestämmelser om polisens uppgifter och befogenheter. Genom bestämmelsen betonas att polisen har vissa uppgifter och befogenheter i förhållande till den föreslagna lagen. Polisens uppgifter regleras primärt i polislagen. Enligt 1 § i den lagen är polisens uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, reda ut brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

2 §. Principen om minsta olägenhet. Enligt principen om minsta olägenhet får intrång med stöd av lagen inte göras i någons rättigheter i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att skydda arbetet i Migrationsverket och upprätthålla säkerhet och ordning. Genom bestämmelsen styrs tillämpningen av lagen så att individens rättigheter beaktas i tillräcklig grad. Säkerhetsskyddet ska genomföras så att det inte medför onödig olägenhet för den som kontrolleras eller skadar egendom. Säkerhetskontroller ska utföras finkänsligt. Om det vid säkerhetskontroll t.ex. finns anledning att kontrollera innehållet i en väska som en person medför, ska kontrollen genomföras så att väskans innehåll inte avslöjas för andra personer. Kroppsvisitering görs bara då det är nödvändigt för att uppnå syftet med lagen och den inte äventyrar utövningen av de grundläggande rättigheterna. Säkerhetsskyddet får t.ex. inte äventyra skötseln av ärenden vid ämbetsverket. Alla ska ha möjlighet att vid behov normalt sköta sina ärenden vid ett ämbetsverk och anhängiggörandet av ett förvaltningsärende vid ett ämbetsverk får t.ex. inte hindras.

Säkerhetskontroller utförs på olika personer och man kan bli tvungen att rikta säkerhetsskyddsåtgärder också mot barn och vuxna som sköter sina ärenden tillsammans med barn. Vid säkerhetsskyddsåtgärder som direkt eller indirekt riktas mot barn bör det iaktas sådan finkänslighet, som utöver att den allmänna säkerheten garanteras främjar en förtroendeingivande atmosfär. Vid säkerhetsskyddsåtgärder som direkt eller indirekt riktas mot barn ska iaktas försiktighet och lyhördhet, så att barnets psykiska eller fysiska välmående inte äventyras.

3 §. Beslut om säkerhetskontroll. Enligt förslaget ska Migrationsverket själv bestämma i vilken mån det är nödvändigt att genomföra säkerhetskontroller och i vilken utsträckning de ska ordnas på Migrationsverkets olika verksamhetsställen. Den föreslagna lagen ålägger inte Migrationsverket att genomföra säkerhetskontroller regelmässigt.

Migrationsverkets arbetsordning ska innehålla närmare föreskrifter om principerna och ansvaret för genomförandet av säkerhetskontroller. I arbetsordningen kan det bestämmas närmare i vilka situationer och i vilka utrymmen säkerhetskontroller ska genomföras och hurdan prövning genomförandet förutsätter.

4 §. Säkerhetskontrollörer. Paragrafen innehåller bestämmelser om personer som kan sköta uppgiften som säkerhetskontrollör och som kan använda de befogenheter som avses i den föreslagna lagen. Enligt paragrafens 1 mom. kan en polisman alltid fungera som säkerhetskontrollör. Med tanke på polisens resurser är det inte möjligt att poliserna regelmässigt skulle genomföra säkerhetskontroller på Migrationsverkets serviceställen. I praktiken torde polisens genomförande av säkerhetskontroller under normala förhållanden begränsas till säkerhetskontroller i samband med enskilda fall eller i sådana situationer där säkerhetskontroll utförs t.ex. för att det föreligger hot om allvarlig fara och där polisens särskilda befogenheter är nödvändiga.

En polisman eller gränsbevakningsman som säkerhetskontrollör kan komma i fråga i synnerhet på flyktingslussar som administreras av Migrationsverket och som kan grundas då det är fråga om massinvandring.

Enligt 1 mom. kan som säkerhetskontrollör även fungera en person som är anställd vid Migrationsverket under förutsättning att han eller hon har fått behörig utbildning och förordnats att sköta uppgiften. Syftet med utbildningen är att den person som fungerar som säkerhetskontrollör har nödvändiga tekniska färdigheter, känner till hur maktmedel får användas och de befogenheter som han eller hon har för uppgiften liksom även de rättigheter den person som kontrolleras har.

Enligt 2 mom. kan som säkerhetskontrollör även fungera någon annan än en person som är anställd i statens tjänst, om han eller hon har fått behörig utbildning för uppgiften som säkerhetskontrollör och godkänts av polisen. Som säkerhetskontrollör kan godkännas en myndig person som är känd för redbarhet och tillförlitlighet, som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften. Genom polisens godkännande säkerställs säkerhetskontrollörens tillförlitlighet och lämplighet för uppgiften.

Godkännande som säkerhetskontrollör ska ansökas hos polisen på den förläggningssort där säkerhetskontrollerna utförs. För ansökan krävs Migrationsverkets beslut om att personen har utsetts för säkerhetskontrolluppgiften. Godkännande som säkerhetskontrollör kan ansökas av Migrationsverket, personen själv eller hans eller hennes arbetsgivare. Till ansökan ska fogas intyg över utbildning och fotografi av sökanden samt andra utredningar som hänför sig till säkerhetskontrolluppgiften enligt vad som polisen kräver. Polisnärheten överväger utredningsbehovet från fall till fall.

Med tanke på beredskap för massinvandring vore det bra att även på förhand fundera på hur man snabbt kan utbilda säkerhetskontrollörer till flyktingslussar. I samband med massinvandringen 2015 inrättades i Torneå en flyktingsluss där bl.a. poliselever assisterade i olika uppgifter. Genom behörig utbildning skulle även motsvarande resurser kunna utnyttjas för säkerhetskontrollverksamhet i samband med massinvandring.

Enligt paragrafens 3 mom. får en säkerhetskontrollör i sina uppgifter endast utöva sådana befogenheter som avses i denna lag. I praktiken kommer Migrationsverket att skaffa säkerhetskontroller som köpta tjänster av företag som erbjuder säkerhetstjänster. En säkerhetskontrollör som är anställd av ett privat företag inom säkerhetsbranschen får inte i sina uppgifter som säkerhetskontrollör utöva väktares befogenheter som avses i lagen om privata säkerhetstjänster eller andra befogenheter enligt nämnda lag. Den här principen har också antecknats i 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster.

5 §. Godkännande som säkerhetskontrollör samt säkerhetskontrollörskort. I paragrafen föreskrivs att den lokala polisen beslutar om godkännande som säkerhetskontrollör. Godkännande som säkerhetskontrollör ska i regel gälla tills vidare, men dock högst för den tid som den som godkänts innehar de anmälda säkerhetskontrolluppgifterna. Den som blivit godkänd som säkerhetskontrollör får av Migrationsverket ett säkerhetskontrollörskort, som säkerhetskontrollören ska hålla synligt när han eller hon sköter sina uppgifter. Säkerhetskontrollörskortet ska hållas synligt så att det är lätt att upptäcka. På säkerhetskontrollörskortet ska finnas personens namn, fotografi och texten ”säkerhetskontrollör” såväl på finska som svenska.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om återkallande av godkännande som säkerhetskontrollör och överlämnande av säkerhetskontrollörskortet till Migrationsverket. Om uppgiften som säkerhetskontrollör upphör, ska godkännandet av säkerhetskontrollör återkallas och säkerhetskontrollörskortet överlämnas till Migrationsverket. Återkallandet kan göras permanent eller för en viss tid.

6 §. Utbildning för säkerhetskontrollörer. Paragrafen ska innehålla bestämmelser om innehållet i utbildningen för säkerhetskontrollörer. Utbildningen för säkerhetskontrollörer ska omfatta undervisningshelter som gäller befogenheter, genomförande av säkerhetskontroller och användning av maktmedel enligt denna lag. Lämplig utbildning kan t.ex. vara utbildning som föreskrivs med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster. Till exempel yrkesexamen för väktare 2016 innehåller utbildning för säkerhetskontrollörer. Kravet på yrkesskicklighet i examen är att examinandan kan upprätta en kontroll och är bekant med den utrustning och teknik som används som hjälpmedel vid kontroller samt med säkerhetskontrollen som serviceverksamhet.

Yrkesexamen för väktare får den 1 augusti 2018 nytt namn och blir yrkesexamen inom säkerhetsbranschen. Utbildning i användning av maktmedelsredskap som slutförts inom eller i samband med utbildning för väktare eller för ordningsvakter eller senare, fränsett utbildning i vapenhantering, motsvarar varandra. Denna kan anses som lämplig utbildning i användning av maktmedelsredskap också för säkerhetskontrollörer. Också annan motsvarande utbildning för säkerhetskontroller kan räknas till godo.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det att utbildning i användning av maktmedel kan vara utbildning som ges av polisen eller utbildning i användning av maktmedel som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Utöver polisens utbildare i användning av maktmedel får även av Polisstyrelsen godkända utbildare i användning av maktmedel fungera som utbildare i användning av maktmedel.

Genom inrikesministeriets förordning föreskrivs om utbildning för väktare och ordningsvakter och utbildning i användning av maktmedelsredskap för väktare och ordningsvakter samt utbildning för ansvariga föreståndare hos innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Genom inrikesministeriets förordning föreskrivs om utbildning för utbildare i användning av maktmedel, skytteinstruktörsutbildning och utbildning för utbildare av ordningsvakter. Genom statsrådets förordning om säkerhetsskydd i statsrådet föreskrivs om utbildning för säkerhetskontrollörer i statsrådet, som också kan anses som ett exempel på en utbildning med lämpligt innehåll.

7 §. Identitetskontroll. Enligt paragrafen har säkerhetskontrollörerna rätt att få uppgifter om namn och personbeteckning eller födelsetid av den som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler. Om en person vägrar lämna de efterfrågade uppgifterna, kan han eller hon med stöd av 12 § vägras tillträde till Migrationsverkets lokaler eller uppmanas att avlägsna sig därifrån. En säkerhetskontrollör har rätt att begära och till påseende få ett intyg över identiteten av en person som anländer till området eller uppehåller sig där. Det här kan vara en officiell identitetshandling eller någon annan utredning som personen kan visa upp.

Det är normalt att kontrollera identiteten t.ex. på en person som kommer till ett asylsamtal eller någon annan på förhand överenskommen träff. På så vis garanterar man att ärendet sköts med rätt person. Det är således inte fråga om någon noggrannare utredning av en persons identitet då personen anländer, vilket hör till myndighetens uppgifter som en del av tillståndsprocessen. Eftersom största delen av Migrationsverkets lokaler är stängda för allmänheten ska personen avtala om en träff för att få komma in. I samband med kontrollen av identiteten kan den person som anländer visa upp en eventuell inbjudan och berätta varför han eller hon har kommit till Migrationsverket. Det krävs inte att en person som kommer till ett asylsamtal ska ha ett officiellt intyg över sin identitet, men han eller hon kan t.ex. visa upp sitt kort som intygar att han eller hon bor på förläggningen.

Identiteten på en person som annars påträffas i Migrationsverkets lokaler kontrolleras i allmänhet då det finns ett uppenbart behov av att kontrollera identiteten.

8 §. Säkerhetskontroll. Enligt paragrafens 1 mom. får på dem som kommer till Migrationsverkets lokaler utföras säkerhetskontroll med hjälp av en metalldetektor eller annan teknisk anordning. Detektorn kan vara en metalldetektorbåge eller en handburen metalldetektor som säkerhetskontrollören för i närheten av personen. I och med att annan teknisk anordning nämns i bestämmelsen kan nya tekniska metoder som utvecklas i framtiden tas i bruk vid säkerhetskontroller. När nya tekniska metoder tas i bruk måste man alltid reda ut att det är möjligt att använda dem med tanke på befogenheterna enligt lagen samt att man vid användningen beak-

tar de begränsningar som de kontrollerades skydd för privatlivet och personliga integritet medför.

Vid säkerhetskontrollen kontrollerar man om en person har med sig föremål eller ämnen som kan innebära fara för sin egen eller andras säkerhet eller allvarligt störa arbetet och ordningen i Migrationsverket (1 punkten) eller som särskilt lämpar sig för att skada egendom (2 punkten) eller som inte får innehas enligt lag eller med stöd av lag (3 punkten). Av samma orsak får man kontrollera de saker som personen har med sig, med hjälp av metalldetektor eller t.ex. genomlysning. Det tekniska begreppet förbjudna artiklar beskriver de föremål och ämnen som avses ovan.

Man kan förorsaka fara för säkerheten t.ex. med skjutvapen, eggvapen, sprängämnen och gasspray. Man kan förorsaka fara också med hälsoskadliga laserpekare, frätande ämnen och ämnen som lämpar sig för att skada eller paralysera andra. Med sprayfärger och andra för nedklottring lämpliga medel kan man störa arbetet och säkerheten i Migrationsverket. Med olika verktyg kan man också orsaka skada på egendom. Den allmänna utgångspunkten kan anses vara att en kund vid ett asylsamtal inte bör ha med sig sådana föremål eller ämnen där behovet av innehavet i den situationen inte kan förklaras på ett godtagbart sätt och som kan förorsaka fara för personens egen eller andras säkerhet.

Medhavd egendom får enligt 2 mom. kontrolleras också på annat sätt än med tekniska anordningar. I praktiken betyder det att väskor och dylikt öppnas och innehållet kontrolleras. Kontrollen kan behövas för att genomlysning inte är möjlig eller för att det vid genomlysningen har upptäckts ett misstänkt föremål eller ett ämne som det är skäl att försäkra sig om att är ofarligt. Medhavd egendom får med stöd av bestämmelsen kontrolleras på samma sätt som i samband med kroppsvisitation enligt 9 §.

Paragrafens 3 mom. tillåter att också egendom som upptäcks i Migrationsverkets lokaler kontrolleras, om det finns anledning att misstänka att den innehåller förbjudna artiklar. En kontroll kan vara på sin plats bl.a. om någon hittar en herrelös väska eller dylikt i de lokaler som används av Migrationsverket. Även egendom som man vet tillhör en viss person men som denne inte har tagit med sig får kontrolleras. Egendomen får kontrolleras på samma sätt som den egendom en person har tagit med sig, alltså med hjälp av metalldetektor, genomlysning eller på något annat sätt utan att använda teknisk anordning.

9 §. Kroppsvisitation. Enligt paragrafen får en person kroppsvisiteras för att ta reda på vad han eller hon har i sina kläder eller annars bär med sig, om det till följd av säkerhetskontrollen eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon bär med sig en förbjuden artikel.

På grund av åtgärdens natur måste kroppsvisitation utföras av en person av samma kön som den som visiteras. Vid kroppsvisitationen ska iakttas den diskretion som förhållandena kräver.

10 §. Kontroll av försändelser. Enligt 1 mom. får postförsändelser och andra försändelser som anländer till Migrationsverket genomlysas eller kontrolleras på annat sätt för att ta reda på om de innehåller sådana förbjudna artiklar som avses i 8 §. Försändelserna får inte öppnas i det sammanhanget. Bestämmelsen omfattar all inkommande varutrafik till Migrationsverkets lokaler och gör det möjligt att kontrollera alla slag av inkommande försändelser. Försändelser kan levereras förutom av posten även av bud, transportföretag och andra motsvarande. Personlig post som anländer till en person som är inkvarterad på förläggningen eller i flyktingsslussen är inte sådan i momentet avsedd post som anländer till Migrationsverket.

Om det enligt 2 mom. till följd av kontrollen eller annars finns anledning att misstänka att en postförsändelse eller annan försändelse innehåller förbjudna artiklar, får försändelsen stoppas och om det behövs överlätas till polisen. Genomlysningen kan t.ex. avslöja att ett brev eller en annan försändelse innehåller pulver eller väcka misstanke om att det innehåller sprängämne. Försändelsens form och storlek eller lukt kan vara en annan orsak att stoppa den. Arbetet och ordningen i Migrationsverket kan störas t.ex. om försändelsen avger en genomträngande lukt eller innehåller ett starkt färgande ämne. Vid misstanke om att en postförsändelse eller någon annan försändelse innehåller en förbjuden artikel, får den lämnas till polisen för att där undersökas under säkra och kontrollerade förhållanden eller för att förstöras. Också en försändelse som mottagaren har öppnat och som innehåller en förbjuden artikel enligt 8 § får lämnas till polisen. En försändelse som polisen öppnat och konstaterat vara ofarlig kan vidarebefordras till mottagaren.

Beslut om att en postförsändelse ska stoppas fattas av en säkerhetskontrollör. Mottagaren ska genast underrättas om att försändelsen stoppats och orsaken till det och att den lämnats till polisen. Försändelser kan alltid öppnas när mottagaren tillåter det.

11 §. Omhändertagande och förvaring av förbjudna artiklar. Säkerhetskontrollörerna har enligt 1 mom. rätt att omhänderta förbjudna artiklar enligt 8 § som de påträffat vid säkerhetskontroll, kroppsvisitation eller i annat sammanhang. Enligt paragrafens 2 mom. omhändertagna förbjudna artiklar ska lämnas tillbaka till innehavaren när han eller hon avlägsnar sig från Migrationsverket. Om innehavet är förbjudet för personen i fråga enligt lag eller med stöd av lag ska föremålet eller ämnet överlämnas till polisen. Detta gäller t.ex. när en person har med sig ett skjutvapen men saknar i lagen föreskrivet tillstånd för det.

Om en person inte avhämtar ett omhändertaget föremål när han eller hon avlägsnar sig, ska föremålet betraktas som ett inlämningsfynd enligt 5 § i hittegodslagen (778/1988). Ett inlämningsfynd ska enligt 8 § i hittegodslagen överlämnas till polisen senast två veckor efter omhändertagandet, om det inte är lågvärdigt. Egendom som det är förbjudet att skaffa eller inneha eller som kräver tillstånd från en myndighet ska genast överlämnas till polisen.

12 §. Vägrande av tillträde och avlägsnande. Enligt paragrafens 1 mom. kan en person vägras tillträde till Migrationsverkets lokaler och uppmanas att avlägsna sig därifrån, om hans eller hennes identitet inte kan utredas i tillräcklig omfattning i enlighet med 7 §, om han eller hon vägrar underkasta sig säkerhetskontroll eller kroppsvisitation, eller det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon allvarligt kommer att störa verksamheten eller orsaka fara för säkerheten.

Ett villkor för att få tillträde till Migrationsverkets lokaler är att lämna uppgifter om identiteten och underkasta sig kontroll då säkerhetskontrollören kräver det. En person kan vägras tillträde även om det finns grundad anledning att misstänka att personen äventyrar sin egen eller andras säkerhet eller orsakar allvarligt störning i Migrationsverket. Till detta räknas också skada på egendom. En grundad anledning att misstänka fara kan vara t.ex. en persons aggressiva eller hotfulla beteende liksom förvirring som orsakats av alkohol eller läkemedel. Hotfulla gester, anfallande rörelser och verbala hot kan höra till ett sådant beteende, samt även uttalade planer på att skada sig själv eller andra.

Om en person är på väg till ett asylsamtal, är avlägsnande av honom eller henne inte den primära åtgärden för att lösa frågan. En person som söker internationellt skydd ska påminnas om samtalets betydelse för hans eller hennes ärende och de följder som frånvaro från det kan få. Säkerhetskontrollören ska ta kontakt med den som genomför asylsamtalet. Samma princip gäller situationer där en person anländer till verket för att anhängiggöra en ansökan om uppe-

hållstillstånd. När det är fråga om utländska kunder kan det i enskilda fall uppstå praktiska problem, om säkerhetskontrollören och kunden har svårigheter med att förstå varandra till exempel av skäl som hänför sig till språkkunskaper. I en sådan situation ska strävan vara att säkerställa att kunden förstår situationens och åtgärdens art.

En person kan med stöd av 2 mom. vägras tillträde till eller avlägsnas från de lokaler Migrationsverket använder, i det fall att han eller hon vägrar lyda ett förbud att komma in i lokalerna eller en order om att avlägsna sig därifrån som en säkerhetskontrollör gett för att i enlighet med 1 mom. skydda arbetet och ordningen i Migrationsverket, förutsatt att skyddet av arbetet och ordningen kräver det.

Om en person eller en grupp i Migrationsverkets lokaler beter sig på ett sätt som klart och tydligt innebär ett hot mot säkerheten eller allvarligt stör arbetet och ordningen i Migrationsverket, ska personen eller gruppen uppmanas avlägsna sig. Vid störningar ska man bedöma om det är mera ändamålsenligt att ta till de maktmedel som lagen föreskriver eller att kontakta polisen.

13 §. Gripande. En person får gripas enligt paragrafens 1 mom., om det tydligt inte räcker med att vägra honom eller henne tillträde till Migrationsverkets lokaler eller med att avlägsna honom eller henne därifrån. Det är uppenbart att avlägsnande tydligt inte räcker t.ex. när en person har med sig en i lagen avsedd förbjuden artikel och han eller hon med den eller artikeln i sig orsakar allvarlig fara för sig själv, andra människor eller egendom. Gripandet måste vara nödvändigt för att avvärja allvarlig fara för personen själv, andra människor eller egendom. Den som gripits ska enligt paragrafen överlämnas till polisen utan dröjsmål, vilket i praktiken betyder att man ber polisen komma till platsen för att hämta den som gripits.

Om en person har med sig en i lagen avsedd förbjuden artikel och han eller hon med den eller artikeln i sig kan orsaka allvarlig fara för andra människor eller egendom, kan vägrande av tillträde och avlägsnande vara otillräckliga åtgärder. Gripande med stöd av paragrafen är ett tvångsmedel som används för att avvärja en handling som signalerar hot om våld eller allvarlig fara för egendom. I samband med gripande kan man bli tvungen att använda maktmedel. Bestämmelserna om användningen av dem finns i 13 §.

Säkerhetskontrollören har enligt paragrafens 2 mom. rätt att i samband med gripandet kroppsvisitera den gripne för att förvissa sig om att personen inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan utsätta sig själv eller andra för fara. Med kroppsvisitation avses i momentet den säkerhetskontroll som görs i samband med gripandet då säkerhetskontrollören manuellt eller med metalldetektor eller med hjälp av annan teknisk anordning kontrollerar att personen inte har med sig farliga föremål eller ämnen.

14 §. Maktmedel. I paragrafen föreskrivs om användning av maktmedel på motsvarande sätt som i 15 § i lagen om säkerhetsskydd i statsrådet.

Enligt paragrafens 1 mom. får säkerhetskontrollörerna i sitt uppdrag för att vägra en person tillträde till Migrationsverkets lokaler eller för att avlägsna honom eller henne därifrån, för att gripa någon, för att utföra kroppsvisitation och för att frånta en person en förbjuden artikel vid behov använda maktmedel som med hänsyn till personens uppträdande och andra omständigheter kan anses försvarbara. Maktmedlen som används ska vara nödvändiga och försvarbara med tanke på situationen. Att de är försvarbara innebär bl.a. att man väljer det lindrigaste maktmedlet och använder maktmedlen på det mest skonsamma sättet. Försvarbarheten ska bedömas med hänsyn till hur hotfull situationen är och hur farligt motståndet är samt andra omständigheter som inverkar på en sammantagen bedömning av situationen. Relevant är t.ex. hur

farligt motståndet är och vilka de tillgängliga resurserna är i förhållande till hur hotfull situationen är. Med stöd av paragrafens 1 mom. krävs det en bedömning av om säkerheten eller ordningen kan upprätthållas på annat sätt, t.ex. genom tillräckligt många uppmaningar, innan man tillgriper maktmedel. Före maktmedel används har i allmänhet den person som är föremål för åtgärden gjort motstånd, som genom att agera fysiskt, aktivt eller passivt, på ett sätt som hindrat säkerhetskontrollörens åtgärd. Som motstånd räknas t.ex. om någon trots uppmaning vägrar avlägsna sig eller med våld tränger sig in i Migrationsverkets lokaler. Enbart muntlig provokation betraktas inte som motstånd så länge detta inte är förenat med hot om våld. Förutom att reglera användningen av maktmedel är det motiverat att i bestämmelsen ta in en hänvisning till 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889) som föreskriver om excess i samband med användning av maktmedel. Användningen av maktmedel påverkas också av 2 § i den föreslagna lagen som tillåter intrång i den enskildes rättigheter bara i den utsträckning som krävs för att skydda arbetet och ordningen i Migrationsverket.

Enligt paragrafens 2 mom. får säkerhetskontrollörer använda maktmedelsredskapen gasspray, handbojor, högst 70 cm lång batong och teleskopbatong. Utrustningen är densamma som anges i definitionen av maktmedelsredskap i 2 § 14 punkten i lagen om privata säkerhetstjänster, förutom skjutvapen. I fråga om gasspray hänvisas det i lagen till 2 § i skjutvapenlagen (1/1998). Enligt momentet får maktmedelsredskapen hållas tillgängliga och de ska bäras så diskret som möjligt. I 20 och 50 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs det om hur maktmedelsredskap ska bäras när det gäller väktare respektive ordningsvakter. Enligt bestämmelserna ska väktare och ordningsvakter bära sina maktmedelsredskap under dräkten så att de inte kan observeras av andra. Om väktarens eller ordningsvaktens maktmedelsredskap inte kan bäras under dräkten får de, med undantag av skjutvapen, bäras i stängbara fickor som ingår i dräkten eller i slutna hölster som fästs vid bältet eller ingår i dräkten. En batong får dock bäras synlig till den del som den på grund av sin storlek inte kan bäras under dräkten eller i ett slutet hölster. När det gäller väktare föreskrivs det ytterligare att om någon annan dräkt än väktares dräkt används i bevakningsuppgifter, ska alla maktmedelsredskap bäras under dräkten så att de inte kan observeras av andra. I detta förslag föreslås inte så detaljerad reglering, eftersom säkerhetskontrollörernas verksamhet i Migrationsverket försiggår på ett begränsat område och de inte rör sig i offentliga rum på det sätt som väktare eller ordningsvakter. Nämda reglering kan dock tas som exempel på god praxis när säkerhetskontrollverksamheten ska ordnas i praktiken.

I enlighet med 3 mom. krävs det lämplig och redskapsspecifik utbildning för att använda maktmedelsredskapen. Säkerhetskontrollörerna får alltså använda och bära bara sådana maktmedelsredskap som de fått utbildning för. Polisens utbildare i användning av maktmedel eller utbildare som har godkänts av Polisstyrelsen i användning av maktmedel får fungera som utbildare. Bestämmelser om utbildningen finns i 6 §.

15 §. Närmare bestämmelser. I paragrafen ska ingå ett bemyndigande att vid behov genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om utbildningskrav och identifierande klädsel för säkerhetskontrollörer samt om hur verksamhet enligt denna lag ska ordnas i praktiken och om tekniska detaljer.

1.2 Lag om privata säkerhetstjänster

83 §. Tillämpning av annan lagstiftning. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om huvudregeln enligt vilken på sådana andra uppgifter inom säkerhetsbranschen som nämns i momentet ska tillämpas speciallagstiftning som gäller dessa uppgifter och inte bestämmelserna i lagen om privata säkerhetstjänster. I momentet föreslås en hänvisning till den föreslagna lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås tillräckliga befogenheter för de anställda vid Migrationsverket så att de kan upprätthålla säkerhet och ordning. Det här kan ske bl.a. genom att fastställa en juridisk grund för genomförandet av säkerhetskontroller vid Migrationsverket. Säkerhetskontroller ska kunna genomföras för att skydda Migrationsverkets verksamhet, sörja för säkerheten samt avvärja hot och farosituationer som riktar sig mot ämbetsverket. När propositionen utarbetades beaktades att man genom lagen ingriper i flera av de grundläggande rättigheter som tryggas genom grundlagen, såsom den personliga frihet och integritet som tryggas i 7 § 1 mom. i grundlagen. Ingreppet i de grundläggande fri- och rättigheterna kan anses acceptabelt i förslaget eftersom avsikten är att trygga Migrationsverkets verksamhet i en förändrad omvärld och att upprätthålla ordning och säkerhet i verkets lokaler.

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Då de föreslagna befogenheterna innebär intrång i de grundläggande fri- och rättigheterna, förutsätts att det föreskrivs i lag om det här (RP 309/1993 rd, s. 29 och GrUB 25/1994 rd, s. 5). Bestämmelserna om utövning av befogenheterna har man försökt formulera med hänsyn till att de ska vara noga avgränsade och exakta med tanke på de krav som proportionalitetsprincipen ställer på begränsning av de grundläggande rättigheterna. De föreslagna bestämmelserna om befogenheterna motsvarar till största delen de befogenheter som avses i lagen om säkerhetsskydd i statsrådet som har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 10/2013 rd).

Enligt Migrationsverkets prövning kan säkerhetskontroll utsträckas till att gälla alla personer som kommer till eller uppehåller sig i de lokaler som används av Migrationsverket samt tillhörigheter som personen för med sig. Tillämpningsområdet omfattar alla som arbetar i Migrationsverkets lokaler samt personer som rör sig i lokalerna även om det inte är avsikten att regelbundet kontrollera anställda och egendom som de för med sig (1 §). Förslagets tillämpningsområde ska gälla alla personer som kommer till och som uppehåller sig i lokalerna på lika grunder enligt 6 § i grundlagen.

Enligt förslaget får de personer som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler och den medhavda egendomen kontrolleras med hjälp av en metalldetektor eller annan teknisk anordning för att det ska kunna utredas huruvida de har med sig förbjudna artiklar (6 §). Grundlagsutskottet anser att det att en person och de föremål han eller hon har med sig kontrolleras med metalldetektor eller annan teknisk anordning inte utgör något problem med tanke på skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna, eftersom intrånget i den personliga integriteten är mycket begränsat (GrUU 2/1999 rd). I samband med lagen om säkerhetsskydd i riksdagen ansåg grundlagsutskottet i fråga om kroppsvisitation (7 §) att där bakom ligger behovet att se till att ordningen och arbetet i riksdagen inte störs, vilket måste ses som ett särskilt tungt vägande skäl för att göra intrång i den personliga integriteten (GrUB 3/2008 rd). I den föreslagna lagen vill man tillåta kroppsvisitation för att skydda Migrationsverkets verksamhet och säkerheten där samt för att avvärja hot och farosituationer som riktar sig mot ämbetsverket. Man kan anse att det finns godtagbara skäl för kroppsvisitationens begränsande karaktär när det gäller de grundläggande fri- och rättigheterna. Regleringen kan även anses uppfylla kravet på proportionalitet eftersom ett villkor för kroppsvisitation är att det till följd av en säkerhetskontroll eller annars finns grundad anledning att misstänka att en person bär med sig en förbjuden artikel. På samma grunder kan även vägrande av tillträde till eller avlägsnande av en person från Migrationsverkets lokaler samt rätten till gripande anses som god-

tagbara med tanke på de allmänna förutsättningarna för begränsning av grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 2/1999 rd och GrUU 28/2001 rd). Utgångspunkten för den föreslagna regleringen är att skydda människor och egendom för allvarliga faror eller störningar.

Den hemlighet i fråga om förtroliga meddelanden som tryggas i 10 § 2 mom. i grundlagen bör beaktas i samband med den bestämmelse som gäller kontroll av försändelser (10 §). Enligt förslaget ska befogenheter ges för genomlysning eller annan kontroll av post och andra försändelser som anländer till Migrationsverket för att utreda om de innehåller förbjudna artiklar. Säkerhetskontrollören ska inte ha rätt att öppna försändelserna. Grundlagsutskottet har ansett att situationer då innehållet i en försändelse får granskas utan att innehållet i det förtroliga meddelandet läses är problemfria (GrUU 5/2006 rd). Den föreslagna bestämmelsen om kontroll av försändelser utgör således inte något problem med tanke på grundlagens skydd för förtroliga meddelanden.

Det föreslås att säkerhetskontroll får utföras genom Migrationsverkets beslut även av någon annan än en polisman, en gränsbevakningsman eller en anställd vid Migrationsverket som har utbildats och förordnats att sköta uppgiften, om personen i fråga har fått utbildning för uppgiften som säkerhetskontrollör och godkänts för uppgiften av polisen (4 §). Regleringen har således betydelse med avseende på regleringen i grundlagens 124 § som gäller överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

I syfte att skydda Migrationsverkets verksamhet och sörja för säkerheten är det ändamålsenligt att även andra utöver tjänstemän får utföra säkerhetskontroller i de lokaler som Migrationsverket använder. Polisen och Gränsbevakningsväsendet har inte tillräckliga resurser för att de regelbundet skulle kunna utföra säkerhetskontroller i Migrationsverket. Jämfört med tjänstemännen vid Migrationsverket som är utbildade och förordnade att sköta säkerhetskontroller kan säkerhetskontrollörer som anskaffats som köpta tjänster i regel koncentrera sig uttryckligen på säkerhetskontrolluppgifter samt andra säkerhetsuppgifter enligt uppdragsavtalet. Då verksamheten skyddas och säkerheten upprätthålls i Migrationsverket är det fråga om faktisk säkerhetsverksamhet. Genom generellt sett exakta bestämmelser, bestämmelser om utbildningskrav och godkännandeförfaranden för säkerhetskontrollörer och genom begränsning av säkerhetskontrollörernas befogenheter även i tid och rum har man strävat efter att tillgodose kraven på grundläggande fri- och rättigheter, rättssäkerheten och kravet på god förvaltning. Grundlagsutskottet har flera gånger gjort en bedömning av befogenhetsbestämmelserna för säkerhetskontrollörer som anskaffas som köpta tjänster från privata företag inom säkerhetsbranschen och ansett att det möjligt att ge andra än tjänstemän motsvarande kontrollbefogenheter (GrUU 2/1999 rd och GrUU 10/2013 rd). Således kan man utgå från att grundlagens krav på att delegeringarna ska vara ändamålsenliga även blir uppfyllt i den föreslagna lagen.

Enligt propositionen ges säkerhetskontrollörerna då de utför sina uppgifter rätt att vid behov använda sådana nödvändiga maktmedel som med hänsyn till en persons uppträdande och andra omständigheter kan anses försvarbara (12 §). Enligt förarbetena till grundlagen bör en sådan rätt att använda maktmedel eller att på något konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter anses som betydande utövning av offentlig makt (RP 1/1998 rd, s. 179). Vid bedömningen av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen har grundlagsutskottet fäst uppmärksamhet vid att befogenheterna vid helhetsbedömningen inte får utgöra några särskilt väsentliga metoder för maktutövning, utan dessa ska vara så lika privatpersoners rättigheter som möjligt. Vaktarnas och ordningsvakternas eller säkerhetskontroll-

lörernas befogenheter har således varit avgörande här. Den föreslagna bestämmelsen om användning av maktmedel har nästan samma innehåll som de bestämmelser om användning av maktmedel i lagen om privata säkerhetstjänster samt lagen om säkerhetsskydd i statsrådet som har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden om dessa lagar ansett att det inte är problematiskt i konstitutionellt hänseende att offentlig makt anförtros åt andra än myndigheter (GrUU 22/2014 rd och GrUU 23/2014 rd). De föreslagna bestämmelserna om användning av maktmedel kan således inte heller anses vara problematiska med tanke på grundlagens 124 §.

Det finns inga konstitutionella hinder för att lagförslagen godkänns och de torde kunna godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om säkerhetsskydd i Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Vid Migrationsverket får det för att skydda verksamheten, värna om säkerheten och trygga ordningen ordnas säkerhetskontroller på det sätt som anges i denna lag.

Lagen tillämpas på personer som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler. Lagen tillämpas inte på personer som kommer till eller uppehåller sig i inkvarteringsrum i sådana statliga förläggningar för asylsökande och flyktingslussar som drivs av Migrationsverket.

I fråga om polisens uppgifter och befogenheter gäller särskilda bestämmelser.

2 §

Principen om minsta olägenhet

Intrång enligt denna lag får inte göras i någons rättigheter i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att skydda Migrationsverkets verksamhet och upprätthålla säkerheten och ordningen i de lokaler som används av Migrationsverket.

3 §

Beslut om säkerhetskontroll

Beslut om ordnande av säkerhetskontroll fattas av Migrationsverket. I Migrationsverkets arbetsordning bestäms det närmare om ordnande av säkerhetskontroller.

4 §

Säkerhetskontrollörer

Säkerhetskontroll får utföras av en polisman, en gränsbevakningsman eller en anställd vid Migrationsverket som har fått utbildning för och förordnats att sköta uppgiften.

Enligt beslut av Migrationsverket får säkerhetskontroller också utföras av någon annan än en person som avses i 1 mom., om personen i fråga har fått utbildning för uppgiften som säkerhetskontrollör och godkänts för uppgiften av polisen. Som säkerhetskontrollör kan godkännas en person uppnått myndighetsåldern, som är känd för redbarhet och tillförlitlighet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften.

En säkerhetskontrollör får i sina uppgifter endast utöva sådana befogenheter som avses i denna lag.

5 §

Godkännande som säkerhetskontrollör samt säkerhetskontrollörskort

Polisinrättningen på den ort där Migrationsverkets lokal är belägen beslutar om godkännande som säkerhetskontrollör. Migrationsverket ger den som blivit godkänd ett med fotografi försett säkerhetskontrollörskort, som säkerhetskontrollören ska hålla väl synligt när han eller hon utför uppgifter som säkerhetskontrollör.

Polisinrättningen på den ort där Migrationsverkets lokal är belägen ska återkalla ett godkännande som säkerhetskontrollör, om säkerhetskontrollören eller Migrationsverket begär det. Ett godkännande som säkerhetskontrollör kan återkallas helt och hållet eller för viss tid, om säkerhetskontrollören inte längre uppfyller förutsättningarna i 4 § 2 mom. Om ett godkännande som säkerhetskontrollör har återkallats, ska säkerhetskontrollörskortet genast lämnas tillbaka till Migrationsverket.

6 §

Utbildning för säkerhetskontrollörer

Utbildningen för säkerhetskontrollörer omfattar undervisning i juridik samt inlärn timer och övning i den praktiska verksamhet som sammanhänger med uppgiften på så sätt att den som genomgått utbildningen känner till de viktigaste rättsnormer som gäller säkerhetskontrollörens uppgifter och befogenheterna enligt denna lag, behärskar de praktiska åtgärder som uppgiften förutsätter och är förtrogen med bestämmelserna om säkerhet i arbetet i den omfattning uppgiften kräver.

Utöver sådan utbildning i användning av maktmedel som ges av polisen kan även sådan utbildning i användning av maktmedel som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) godkännas. Utöver polisens utbildare i användning av maktmedel får även av Polisstyrelsen godkända utbildare i användning av maktmedel ge utbildning i användningen av maktmedel.

7 §

Identitetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att av den som kommer till Migrationsverkets lokaler eller uppehåller sig där få veta personens namn och personbeteckning eller födelsetid. Den som kommer till eller uppehåller sig i lokalerna ska på begäran för säkerhetskontrollören visa upp en identitetshandling eller annan utredning om sin identitet.

8 §

Säkerhetskontroll

Vid en säkerhetskontroll får de som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler och den medhavda egendomen kontrolleras med hjälp av en metalldetektor eller annan teknisk anordning för att det ska kunna utredas huruvida de har med sig sådana föremål eller ämnen (*förbjudna artiklar*) som

- 1) kan orsaka fara för personen själv eller för andras säkerhet eller allvarligt störa verksamheten och ordningen i Migrationsverket,
- 2) särskilt lämpar sig för att skada egendom, eller
- 3) enligt lag eller med stöd av lag inte får innehas.

Medhavd egendom får kontrolleras också på annat lämpligt sätt än med tekniska anordningar.

Egendom som upptäcks i Migrationsverkets lokaler får kontrolleras på det sätt som avses i 1 och 2 mom., om det finns anledning att misstänka att den innehåller förbjudna artiklar.

9 §

Kroppsvisitation

Om det till följd av en säkerhetskontroll eller annars finns grundad anledning att misstänka att en person bär med sig en förbjuden artikel, får en säkerhetskontrollör kroppsvisitera honom eller henne för att det ska kunna utredas vad han eller hon har i sina kläder eller annars bär på sig. Den säkerhetskontrollör som utför kroppsvisitationen ska vara av samma kön som den som visiteras.

10 §

Kontroll av försändelser

Postförsändelser och andra försändelser som anländer till Migrationsverket får utan att öppnas genomlysas eller kontrolleras på annat sätt för att det ska kunna utredas om de innehåller förbjudna artiklar.

Om det till följd av kontrollen eller annars finns anledning att misstänka att en postförsändelse eller annan försändelse innehåller förbjudna artiklar, får försändelsen stoppas och vid behov överlämnas till polisen. Mottagaren av försändelsen ska utan dröjsmål informeras om en sådan åtgärd och orsaken till den.

11 §

Omhändertagande och förvaring av förbjudna artiklar

En säkerhetskontrollör har rätt att omhänderta förbjudna artiklar som de har påträffat vid säkerhetskontroll, kroppsvisitation eller i annat sammanhang.

Omhändertagna förbjudna artiklar ska lämnas tillbaka till innehavaren när han eller hon avlägsnar sig från Migrationsverkets lokaler. Om det enligt lag eller med stöd av lag är förbjudet för personen i fråga att inneha artikeln, ska den dock överlämnas till polisen.

12 §

Vägrande av tillträde och avlägsnande

En säkerhetskontrollör får vägra en person tillträde till eller uppmana en person att avlägsna sig från Migrationsverkets lokaler om

- 1) personens identitet inte kan utredas i tillräcklig omfattning,
- 2) personen vägrar underkasta sig säkerhetskontroll eller kroppsvisitation, eller
- 3) det finns grundad anledning att misstänka att personen orsakar allvarlig störning eller äventyrar säkerheten.

Säkerhetskontrollören får vägra en person tillträde till eller avlägsna en person från Migrationsverkets lokaler, om personen vägrar lyda en sådan order eller ett sådant förbud enligt 1 mom. som en säkerhetskontrollör gett för att skydda Migrationsverkets verksamhet och upprätthålla ordning och säkerhet, och skyddet av Migrationsverkets verksamhet och upprätthållandet av säkerheten och ordningen i Migrationsverkets lokaler kräver det.

13 §

Gripande

En person får gripas, om åtgärden att vägra denne tillträde till Migrationsverkets lokaler eller att avlägsna honom eller henne därifrån är uppenbart otillräcklig och gripandet är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot andra människor eller egendom. Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Säkerhetskontrollören har i samband med gripande rätt att kroppsvisitera den gripne för att förvissa sig om att denne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan utsätta sig själv eller andra för fara.

14 §

Maktmedel

För att utföra kroppsvisitation, kroppsvisitera en gripen, frånta en person en förbjuden artikel, vägra en person tillträde till Migrationsverkets lokaler eller avlägsna en person därifrån eller för att gripa någon får en säkerhetskontrollör i sitt uppdrag vid behov använda sådana maktmedel som med hänsyn till personens uppträdande och andra omständigheter kan anses försvarbara. Försvarbarheten ska bedömas med hänsyn till hur hotfull situationen är och hur farligt motståndet är samt andra omständigheter som inverkar på en sammantagen bedömning av situationen. Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889).

De maktmedelsredskap som säkerhetskontrollörer får använda är gasspray, handbojor, högst 70 cm långa batonger och teleskopbatonger. Säkerhetskontrollörerna ska bära redskapen så diskret som möjligt.

När en säkerhetskontrollör tillgriper maktmedel får han eller hon bära och använda endast de i 2 mom. nämnda maktmedelsredskap som han eller hon fått en lämplig och specifik utbildning för.

15 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om utbildningskrav och identifierande klädsel för säkerhetskontrollörer samt om hur verksamhet enligt denna lag ska ordnas i praktiken och om tekniska detaljer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) 83 § 1 mom. som följer:

83 §

Tillämpning av annan lagstiftning

Om en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen tar emot ett uppdrag som gäller utförande av säkerhetskontroll som avses i luftfartslagen (864/2014), lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999), lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), polislagen (872/2011), gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om säkerhetsskydd i statsrådet (987/2014) eller lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket (/) eller som gäller utförande av säkerhetspersonals uppgifter som avses i kärnenergilagen (990/1987) eller bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, ska de lagarna tillämpas när det gäller ställning, uppgifter och befogenheter för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och för dennes anställda.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 april 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Inrikesminister Kai Mykkänen

2.

Lag

om ändring av 83 § i lagen om privata säkerhetstjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) 83 § 1 mom. som följer:

Gällande lag

83 §

Tillämpning av annan lagstiftning

Om en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen tar emot ett uppdrag som gäller utförande av säkerhetskontroll som avses i luftfartslagen (864/2014), lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999), lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), polislagen (872/2011), gränsbevakningslagen (578/2005) eller lagen om säkerhetsskydd i statsrådet (987/2014) eller utförande av säkerhetspersonals uppgifter som avses i kärnenergilagen (990/1987), eller utförande av bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, ska dessa lagar tillämpas när det gäller ställning, uppgifter och befogenheter för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och för dennes anställda.

Förslag

83 §

Tillämpning av annan lagstiftning

Om en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen tar emot ett uppdrag som gäller utförande av säkerhetskontroll som avses i luftfartslagen (864/2014), lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999), lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), polislagen (872/2011), gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om säkerhetsskydd i statsrådet (987/2014) eller *lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket* (/) eller som gäller utförande av säkerhetspersonals uppgifter som avses i kärnenergilagen (990/1987) eller bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, ska de lagarna tillämpas när det gäller ställning, uppgifter och befogenheter för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och för dennes anställda.

Denna lag träder i kraft den 20 .